
Istungidokument

B9-0271/2020

14.9.2020

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 2

olukorra kohta Valgevenes
(2020/2779(RSP))

Sandra Kalniete, Michael Gahler, Željana Zovko, Paulo Rangel, David McAllister, Jerzy Buzek, Andrius Kubilius, Radosław Sikorski, Andrzej Halicki, Vladimír Bilčík, Isabel Wiseler-Lima, Antonio López-Istúriz White, David Lega, Andrey Kovatchev, Arba Kokalari, Rasa Juknevičienė, Tomasz Frankowski, Eugen Tomac, Roberta Metsola
fraktsiooni PPE nimel

**Euroopa Parlamendi resolutsioon olukorra kohta Valgevenes
(2020/2779(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse idapartnerluse käivitamist Prahast 7. mail 2009. aastal kui ELi ja tema kuue Ida-Euroopa partneri – Armeenia, Aserbaidžani, Gruusia, Moldova, Ukraina ja Valgevene – ühist püüdlust,
  - võttes arvesse Prahast (2009), Varssavis (2011), Vilniuses (2013), Riias (2015) ja Brüsselis (2017) toimunud idapartnerluse tippkohtumiste ühisdeklaratsioone,
  - võttes arvesse ELi üldist strateegiat ning läbivaadatud Euroopa naabruspoliitikat,
  - võttes arvesse oma resolutsioone Valgevene kohta, eriti 24. novembri 2016. aasta resolutsiooni¹ ja 6. aprilli 2017. aasta resolutsiooni olukorra kohta Valgevenes², 19. aprilli 2018. aasta resolutsiooni Valgevene kohta³ ja 4. oktoobri 2018. aasta resolutsiooni meediavabaduse halvenemise kohta Valgevenes ja eelkõige Harta 97 juhtumi kohta⁴,
  - võttes arvesse 9. augustil 2020. aastal Valgevenes toimunud presidendivalimiste tulemusi,
  - võttes arvesse Euroopa Parlamendi presidendi 13. augusti 2020. aasta avaldust ja viie fraktsiooni juhi 17. augusti 2020. aasta avaldust olukorra kohta Valgevenes pärast 9. augustil 2020. aastal toimunud presidendivalimisi,
  - võttes arvesse välisasjade nõukogu 14. augusti 2020. aasta erakorralist kohtumist ja Euroopa Ülemkogu 19. augusti 2020. aasta erakorralist kohtumist Valgevene olukorra teemal pärast 9. augustil 2020. aastal toimunud presidendivalimisi,
  - võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning Euroopa välisteestistuse avaldusi olukorra kohta Valgevenes 9. augustil 2020. aastal peetud presidendivalimisi,
  - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et presidendikampaaniale heitsid varju laialdane manipuleerimine ja valitsevat võimu soosiv sekkumine, teiste kandidaatide, nende perede ja toetajate hirmutamise ja represseerimise, korduvad vahistamised ning katsed vaigistada sõltumatuid ajakirjanikke ja blogijaid;

---

¹ ELT C 224, 27.6.2018, lk 135.

² ELT C 298, 23.8.2018, lk 60.

³ ELT C 390, 18.11.2019, lk 100.

⁴ ELT C 11, 13.1.2020, lk 18.

- B. arvestades, et valimispäevadel anti teada sagedatest rikkumistest, inimesi hirmutati ja neil ei lubatud sageli hääletada, võltsiti valimisjaoskondade andmeid ja pandi toime hääletustulemuste laiaulatuslik võltsimine;
- C. arvestades, et Valgevene ametivõimud ei järginud vähimalgi määral OSCE (mille osalisriik on ka Valgevene) eristruktuuride suuniste kohaseid usaldusväärsete, läbipaistvate, vabade ja õiglaste valimiste kohta kehtestatud rahvusvaheliselt tunnustatud norme;
- D. arvestades, et keskvalimiskomisjon kuulutas valimiste väidetavaks võitjaks Aljaksandr Lukašenka;
- E. arvestades, et usaldusväärsetel andmetel sai valdava enamuse häältest Svjatlana Tsihhanovskaja, mis tähendab tema selget võitu;
- F. arvestades, et Euroopa Liit ja selle liikmesriigid ei tunnustanud presidendivalimiste tulemusi, kuna esineb tõsiseid kahtlusi valimiste aususes ja on esitatud arvukalt teateid võltsimise kohta;
- G. arvestades, et rahumeelsed meeleavaldused, kus väljendatakse soovi demokraatlike muutuste ja vabaduse järele, algasid üle kogu riigi ja Minskis juba pühapäeval, 9. augustil, ning et meeleavaldused jätkuvad tänaseni ja kulmineeruvad nädalavahetustel nn ühtsuse rongkäikudega, ning et meeleavaldustest osavõtjate arv ulatub sadade tuhandeteni, mis on Valgevene ajaloos enneolematu;
- H. arvestades, et meeleavaldustega on kaasnenud ulatuslikud streigid tehastes, ettevõtetes, koolides, ülikoolides, linnades ja küldes üle kogu riigi;
- I. arvestades, et ametivõimud reageerisid rahumeelsetele meeleavaldustele ebaproportsionaalse ja jõhkra jõuga, kasutades inimeste vastu pisargaasi, kumminuiasid, välkgranaate ja veekahureid;
- J. arvestades, et ametivõimud on kinni pidanud ligi kümme tuhat inimest, esitatud on paarsada kriminaalsüüdistust ja üle tuhande inimese on sattunud haiglasse; arvestades, et alates 9. augustist 2020 on teatatud piinamistest, vägistamistest ja inimröövidest ning et hulk inimesi on kadunud või on leitud surnuna;
- K. arvestades, et tegevuse koordineerimiseks ja opositsiooni juhtimiseks loodi koordineerimisnõukogu ning et tänaseks ei ole kinni peetud ega riigist lahkuma sunnitud vaid ühte selle nõukogu liiget, Svjatlana Aljaksijevitši;
- L. arvestades, et 7. septembril võeti päise päeva ajal keset Minskit kinni üks peamisi Svjatlana Tsihhanovskaja kampaania korraldajaid Marõja Kalesnikava; arvestades, et Valgevene ametivõimud püüdsid teda riigist välja Ukrainasse saata, kuid ta rebis selle vältimiseks oma passi puruks; arvestades, et Valgevene ametivõimud peavad teda jätkuvalt kinni;
- M. arvestades, et 19. augustil kokku tulnud Euroopa Ülemkogu otsustas kehtestada sanktsioonid paljude isikute suhtes, kes vastutavad vägivalda, repressioonide ja valimistulemuste võltsimise eest Valgevenes, keelates neil ELi siseneda ja külmutades

nende finantsvarad ELis;

1. ei tunnusta Valgevenes 9. augustil toimunud presidendivalimiste tulemusi, kuna nende läbiviimisel rikuti tõsiselt kõiki rahvusvaheliselt tunnustatud norme; ei tunnusta Aljaksandr Lukašenkat Valgevene presidendina pärast tema praeguse ametiaja lõppemist;
2. nõuab, et uued valimised toimuksid võimalikult kiiresti Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) rahvusvahelise järelevalve all rahvusvaheliste vaatlejate juuresolekul, tagamaks, et valimised viiakse läbi kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud normidega;
3. toetab kindlalt meelt avaldavaid valgevenelasi ja nende nõudmisi vabaduse, demokraatia, väärikuse ja oma saatuse valimise õiguse järele;
4. tunnustab koordineerimisnõukogu kui demokraatlikke muutusi nõudvate inimeste seaduslikku esindajat Valgevenes;
5. toetab võimu rahumeelset üleandmist kaasava üleriigilise dialoogi tulemusena, mille juures austatakse täielikult Valgevene rahva demokraatlikke ja põhiõigusi;
6. tunnustab kuni uute valimiste toimumiseni Svjatlana Tsihhanovskajat kui Valgevene ametisseastuvat presidenti ja ajutist juhti;
7. mõistab hukka jätkuva hirmutamise ja ebaproportsionaalse jõu kasutamise rahumeelsete meelevaldajate, streikides osalejate ja koordineerimisnõukogu liikmete suhtes; nõuab kõikide enne ja pärast 9. augustil toimunud võltsitud valimisi meelevaldselt kinni peetud isikute viivitamatut ja tingimusteta vabastamist, sealhulgas Paval Sevjarõnets, Mikola Statkevitsš, Marõja Kalesnikava, Andrei Jahorau, Irina Suhhij, Anton Radnianskou ja Ivan Krautsou; nõuab kõikide poliitilistel põhjustel esitatud süüdistuste tühistamist;
8. nõuab tungivalt, et Valgevene ametivõimud lõpetaksid kinnipeetavate igasuguse väärkohtlemise ja piinamise ning võimaldaksid neile juurdepääsu arstiabile ja õigusnõustamisele;
9. toetab kindlalt ELi sanktsioone Valgevenes vägivalda, repressioonide ja valimistulemuste võltsimise eest vastutavate isikute, sealhulgas Aljaksandr Lukašenka vastu;
10. kordab üleskutset rakendada viivitamatult ELi inimõiguste sanktsioonide mehhanismi, mis võimaldab kehtestada USA Magnitski seaduses sätestatuga sarnaseid sanktsioone nende isikute ja ettevõtete suhtes, kes on seotud tõsiste inimõiguste rikkumistega;
11. kutsub tungivalt üles tegema ettevalmistusi Valgevene suhtes kohaldatava ELi poliitika põhjalikuks läbivaatamiseks pärast uusi presidendivalimisi ning nõuab tungivalt, et EL korraldaks demokraatlikku Valgevenet toetavate rahastajate konverentsi, mis tooks kokku rahvusvahelised finantsasutused, G7 riigid, ELi liikmesriigid ja institutsioonid ning teised, kes on valmis panustama mitme miljardi euro suurusesse finantspaketti, et toetada edaspidiseid reformipüüdlusi ja majanduse ümberkorraldamist;

12. kutsub Euroopa välisteenistust üles peatama läbirääkimised ELi ja Valgevene partnerluse prioriteetide üle, kuni on toimunud vabad ja õiglased presidendivalimised;
13. rõhutab, et kuni poliitiline olukord Valgevenes ei muutu, tuleb peatada kõik ELi finantsabi väljamaksed;
14. julgustab liikmesriike lihtsustama ja kiirendama Valgevenest poliitilistel põhjustel põgenevate isikute viisamenetlust ning tagama nende isikutele ja nende perekondadele igakülgse toetuse ja abi;
15. kutsub ELi üles võtma vastu strateegia, et veelgi tugevdada inimestevahelisi kontakte, toetades Valgevene sõltumatuid valitsusväliseid organisatsioone, kodanikuühiskonna organisatsioone, inimõiguste kaitsjaid, meedia esindajaid ja sõltumatuid ajakirjanikke, ning looma noortele valgevenelastele uusi võimalusi õppimiseks ELis;
16. soovib luua Euroopa Parlamendi olemasolevate struktuuride raames platvormi, mille kaudu aidata kaasa Valgevene režiimi poolt Valgevene rahva vastu toime pandud kuritegude rahvusvahelisele uurimisele koostöös inimõiguste kaitse eest vastutavate rahvusvaheliste organisatsioonidega;
17. mõistab hukka interneti ja meedia piiramise ning ajakirjanike ja blogijate hirmutamise, mille eesmärk on peatada riigis valitsevat olukorda käsitleva teabe liikumine; rõhutab Valgevene rahva õigust pääseda teabele ligi ilma takistusteta;
18. rõhutab, kui oluline on valvsalt võidelda ELi ja selle liikmesriike puudutava väärinfo leviku vastu Valgevenes ning Valgevenes valitsevat olukorda käsitleva väärinfo leviku vastu ELis, samuti kolmandate osapoolte põhjustatud hübriidohtude vastu;
19. kutsub Venemaa Föderatsiooni üles lõpetama nii varjatud kui ka avaliku sekkumise rahumeelsesesse demokraatlikku revolutsiooni Valgevenes; nõuab tungivalt, et Venemaa Föderatsioon austaks Valgevene rahva demokraatlikku tahet; hoiatab, et Aljaksandr Lukašenka ei ole poliitilist ega moraalset mandaati sõlmida Valgevene nimel edaspidi uusi lepingulisi suhteid, sealhulgas Venemaa ametivõimudega, mis võiksid ohustada Valgevene suveräänsust;
20. rõhutab, kui tähtis on, et EL loeks ka edaspidi Valgevene sündmusi prioriteediks; tuletab meelde, et EL peab Valgevene olukorrale reageerides olema ühtne ja järjekindel;
21. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja Valgevene Vabariigi ametiasutustele.